

„Je to velké vítězství pro mořské prostředí.“

KRISTINA GJERDEOVÁ, poradkyně Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) pro oblast volného moře, komentuje novou dohodu o ochraně biologické rozmanitosti v mezinárodních vodách, vyjednanou na půdě OSN. Dohoda mimo jiné umožní zřídit chráněné mořské oblasti až na 30 % rozlohy oceánů. (Stokstad E.: Science, 2023, DOI: 10.1126/science.adh4972)

EDUARD KEJNOVSKÝ z Biofyzikálního ústavu AV ČR točí popularizační videa s genetickou tematikou.

Genetika a genomika na YouTube

MIKROBIOM - nový orgán? Děti na zakázku? Co je promiskuitní DNA? Vyhynou muži? Jak se DNA vejde do buňky? Život na bázi křemíku? Přišel život z vesmíru?

Na podobné otázky odpovídá v krátkých videích na YouTube doc. Eduard Kejnovský, který v Biofyzikálním ústavu AV ČR studuje evoluci pohlavních chromozomů a dynamiku genomů. Pravidelně přispívá také do Vesmíru. První video pověsil na síť před deseti měsíci, nyní jich má už přes čtyřicet. Najdete je na www.youtube.com/@eduardkejnovsky1974. -0V-

onemocnění, proti nimž neexistují ani vakcíny, ani léky.

Laboratoř bude sloužit především pro preklinické testování nových léčivých preparátů na zvířecích modelech. „Zprovoznění této laboratoře zásadně přispěje k zvýšení úrovně výzkumné činnosti v oblasti infekčních onemocnění a jejich potenciální léčby. Služby laboratoře mohou využít vědci z České republiky i ze zahraničí v rámci otevřeného přístupu do velké výzkumné infrastruktury,“ říká Jan Konvalinka, ředitel Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR. -0V-

Che Ťien-kchuejovo chování vzbuzuje obavy

KDYŽ čínský biolog Che Ťien-kchuej (v anglické transkripci He Jiankui) v listopadu 2018 oznámil, že jeho tým editoval genom tří děvčátek a údajně jim zajistil odolnost vůči viru HIV1, vypukl skandál. Mezinárodní vědecká komunita se shoduje,

že technologie CRISPR-Cas9 je pro využití k editaci lidské zárodečné linie zatím příliš riskantní. Čína pod mezinárodním tlakem Ťien-kchuejovo počínání odsoudila - a to doslova; vědec strávil tři roky ve vězení.

Che Ťien-kchuej nyní pobouřil kolegy z oboru znovu. Na únorové bioetické konferenci organizované Univerzitou v Kentu vystoupil s online příspěvkem, v němž představil své budoucí plány. V Pekingu založil nezávislou výzkumnou laboratoř zaměřenou na vývoj cenově dostupné léčby dědičných onemocnění, jako je Duchennova svalová dystrofie (DMD). Na výzkum prý bude dohlížet mezinárodní etická komise. Na četné otázky týkající se jeho neetického počínání z roku 2018 však odmítl jakkoli odpovědět. Zúčastnění vědci se podle časopisu Nature shodli, že čínský biolog nepřišel diskutovat, ale udělat si reklamu. Neprokázal ochotu (a možná ani schopnost?) vzít v úvahu společenské a etické souvislosti svého výzkumu.

Jen o několik dní později se v Londýně uskutečnil 3. mezinárodní summit o editaci lidského genomu. Čína před ním sice

představila nové regulace výzkumu, které by podle ní měly opakování skandálu zabránit, ale světoví odborníci vyjadřují vážné pochybnosti. Regulace se mimo jiné netýkají nevládního výzkumu ve firmách či nadacích, tedy ani toho, který plánuje Che Ťien-kchuej. Čína navíc zatvrdle mlčí o osudu dívek narozených v roce 2018. Nevíme, zda se editace podařila, zda nemá vedlejší účinky, ani zda jsou dívky vůbec naživu. „Čínští delegáti hodně mluvili o tom, co země udělala po experimentu, ale neřekli nic o tom, co se dělo předtím. [...] Pokusil jsem se jich zeptat na ty dívky, ale můj dotaz nepřijali a odešli bez odpovědi,“ cituje španělský deník El País Lluis Montoliu z Národního centra pro biotechnologii.

-0V-

Mallapaty S.: Nature, 2023,
DOI: 10.1038/d41586-023-00382-w;
Dominguez N.: El País, 9. března 2023

Mladí vědci a vědkyně radí ministryni Heleně Langšádlové

MINISTRYNĚ PRO VĚDU, výzkum a inovace a předsedkyně RVVI Helena Langšádlová zřídila nový neformální poradní orgán, do kterého nominovala úspěšné mladé vědce a inovátory napříč obory, a to ze základního výzkumu, z komerční sféry (star-upů) i z veřejné správy.

„Nechceme-li, aby docházelo k brain-drainu, musíme přesně těmto mladým nadaným lidem nastavit takové podmínky, aby se i z prestižních světových univerzit měli kam vrátit a předávat dál své zkušenosti,“ říká Helena Langšádlová. Skupina by se měla zaměřit na rozvoj lidských zdrojů ve vědě a inovacích, na transfer technologií a znalostí a na podporu excelence. Mezi členy jsou např. zooložka Zuzana Musilová (Vesmír 97, 648, 2018/11; 98, 78, 2019/2), socioložka Lucie Kalousová (Vesmír 98, 630, 2019/11) nebo kosmický inženýr Jan Lukačevič.

První setkání se uskutečnilo v polovině února v coworkingovém centru Next Zone, které vybudovali studenti Smíchovské střední průmyslové školy a gymnázia [a v němž Vesmír loni na jaře uspořádal diskusi *Green Deal v době (post)válečné*]. -0V-